

2022-06-01

Dnr 22/00949

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän
ordning och säkerhet och samhällets
krisberedskap
Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över utredningen Viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet (Ds 2022:1)

Ert dnr Ju2022/00440

Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) har i uppdrag att verka för yttrandefrihet, mångfald och tillgänglighet inom press, radio och tv samt att följa och analysera utvecklingen inom medieområdet. MPRT lämnar endast synpunkter på de delar av betänkandet som rör myndighetens ansvarsområde.

MPRT tillstyrker utredningens förslag för en mer enhetlig författningsreglering och föreslagna ändringar i radio- och tv-lagen (2010:696) (RTVL). Enligt betänkandet innebär förslagen inte några nya skyldigheter för radio och tv och innebär därmed inte några konsekvenser för företagen (19.2.6). Det är visserligen riktigt att några nya skyldigheter inte införs men att införa en grund för återkallelse om inte bestämmelsen i 14 kap. 5 § följs är en reell konsekvens för de kommersiella radioföretagen även om möjligheten att återkalla tillstånd begränsas av att beslut om återkallelse får fattas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande. MPRT vill framföra att om en kommersiell aktör åsidosätter sin skyldighet att sända VMA på begäran av en myndighet i krig bör aktören anses ha väsentligt åsidosatt sin skyldighet. Att i ett sådant läge återkalla ett tillstånd bör således generellt sett inte ses som en alltför ingripande åtgärd. Vad gäller ett åsidosättande att sända VMA i andra situationer än krig bör tolkningen inte vara lika strikt.

MPRT tillstyrker fortsatta avtalslösningar för att möjliggöra sändningen av VMA och är villiga att bistå MSB med uppgifter som kan tänkas behövas i dess arbete.

MPRT vill dock särskilt framhäva två saker gällande dessa avtal. Myndigheten har tidigare framfört att det är angeläget att personer med funktionsnedsättning på lika villkor kan ta del av VMA. Den skyldighet som framgår av 5 kap.12 a § RTVL bör således vara av extra intresse i dessa avtal i den mån det är möjligt. Det andra är att även kanaler som inte faller under svensk jurisdiktion, t.ex. Kanal 5 och Kanal 9, bör även fortsättningsvis uppmuntras att omfattas av den fortsatta avtalslösningen.

Den definition av tillgänglighetskrav utredningen angett innehåller lättbegripliga skärmmenyer. Lättbegripliga skärmmenyer omfattas inte av de krav på tillgänglighet som kan ställas enligt 5 kap. 12 § RTVL.

MPRT delar utredningens uppfattning att räckvidden av VMA i radio och tv har minskat över tid och inte kan anses tillfredställande som en enda kanal i VMA-systemet. Myndigheten står således bakom en vidareutveckling av mobiltelefoni som en kanal i VMA-systemet. MPRT har i sin risk- och säkerhetsanalys 2020 även anfört att det kan finnas ett behov av att sociala medier framöver ansluter sig till VMA-systemet i någon kapacitet. Det kan även finnas ett behov att inkludera andra sändningsformer som till exempel närradio i VMA-systemet. Det bör ses över om möjligheten för detta finns.

MPRT anser att vikten av att nå ut med ett VMA är så stor att det för både public service och marksänd radio och tv bör vara en lagstadgad skyldighet att sända VMA. Detta bör, likt demokratibestämmelsen i 5 kap. 1 § RTVL, gälla samtliga aktörer med tillstånd att sända i marknätet som faller under svensk jurisdiktion. Det bör inför nästa tillståndperiod ses över om det är möjligt att införa en sådan ändring i RTVL även för public service och kommersiell marksänd tv.

Det framgår inte i utredningen i vilken mån VMA vidaresänds i kabelnäten.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Charlotte Ingvar-Nilsson efter föredragning av juristen Oscar Lilja. Juristen Eva Bengtsson Åström har deltagit i den slutliga handläggningen.

Charlotte Ingvar-Nilsson